

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/5137/2022-OM-229

Telia Finland Oyj – Lausunto ehdotuksesta uudeksi valmiuslaiksi

Yleistä

Telia Finland Oyj (Telia) pitää valmiuslain kokonaisuudistusta tarpeellisena muuttuneessa toiminta- ja turvallisuusympäristössä. Koska valmiuslain poikkeusvaltuudet voivat vaikuttaa merkittävästi sekä yritysten että kansalaisten perusoikeuksiin, omaisuuden suojaan ja elinkeinovapauteen, on perusteltua, että toimivaltuuksien käyttöönoton kynnyks asetetaan riittävän korkealle ja että sääntely olisi mahdollisimman tarkkarajaista, oikeasuhtaista sekä käytännön toimeenpanoltaan ennakoitavaa ja toteuttamiskelpoista.

Viestintäverkkojen ja -palveluiden toimivuus on olennainen yhteiskunnan osa sekä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden että ihmisten viestinnän kannalta. Toimivaltuuksien tavoitteena tulee olla välttämättömien viestintäpalveluiden turvaaminen laaja-alaisesti, ei vain yksittäisten viranomaispalveluiden näkökulmasta.

Telia on ollut mukana FiCom Ry:n lausunnon valmistelussa ja viittaa tarkempien perustelujen osalta FiComin lausuntoon.

Kustannusten ja menetysten korvaaminen

Teleyritykset tulisi esityksen jatkovalmistelussa sisällyttää aineellisten korvaussäännösten piiriin, koska niille asetettavat velvoitteet voivat rajoittaa niiden omistusoikeuden ja elinkeinovapauden keskeisiä edellytyksiä. Teleyrityksille tulisi varmistaa hyvitysoikeus kustannuksista ja taloudellisista menetyksistä. Mikäli toimivaltuuden käyttö estää verkkotoimiluvan käyttöä, tulee operaattori vapauttaa sekä verkkotoimilupamaksuista että taajuusmaksuista. Jos teleyrityksen edellytetään tekemään rakentamis- tai korjaustoimenpiteitä, etupainotteiset investoinnit vaativat myös ennakollisen rahoituksen. Tällaisissa tilanteissa rahoitus tulisi turvata huoltovarmuusrahaston tai muun vastaavan mekanismin avulla.

Säännöskohtaiset huomiot ja muutosehdotukset

Välttämättömien viestintäpalveluiden turvaaminen (18 luku, 133–136 §): vähimmän haitan periaate, etusijajärjestys, toteuttamiskelpoisuus ja perusteluvelvoite

Nykyisistä pykäläehdotuksista ei käy ilmi säännösten välistä etusijajärjestystä. Etusijajärjestys tulisi täsmentää pykälätasolla. Selkeä, vähimmän haitan periaatteeseen perustuva sääntely vahvistaisi sääntelyn tarkkarajaisuutta, ymmärrettävyyttä, ennakoitavuutta ja oikeasuhtaisuutta, ja varmistaisi sen, ettei tarpeettoman laajoja päätöksiä anneta epävarmuuden vuoksi. Samoin säädöstasolle tulisi lisätä selkeä perusteluvelvoite, joka toisi näkyväksi, mitä vaihtoehtoja viranomainen on arvioinut ja miksi ne eivät ole riittäneet.

Ennen 18 luvun 133–136 §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden asettamista tulisi varmistaa, mikä on kevin toimenpide turvata tarvittavat palvelut. Jos tavoite on mahdollista saavuttaa 134 (Teleyrityksen velvollisuus asettaa tietyt palvelun käyttäjät etusijalle), tai 135 §:ssä (Teleyrityksen velvollisuus järjestää yhteytensä tietyllä tavoin) säädetyin keinoin, ei tulisi asettaa 133 §:n (Teleyrityksen velvollisuus tuottaa viestintäpalveluita ja rakentaa verkkoja) mukaisia raskaampia velvoitteita. Vastaavasti 136 §:n

Yritystiedot

Telia Finland Oyj
Pasilan asema-aukio 1, 00520 HELSINKI
Kotipaikka: Helsinki
Y-tunnus 1475607-9, ALV REK 1475607-9

(Radiotaajuuksia koskevat toimenpiteet) mukaisten toimenpiteiden osalta tulisi pykälätasolla todeta, että keino on viimesijainen ja käytettävissä vain silloin, kun tavoitetta ei ole saavutettavissa muilla vähemmän haitallisilla keinoilla.

Esityksen selkeyttämiseksi tulisi kirjata 133 §:ään ja 135 §:ään nimenomainen toteuttamiskelpoisuusvaatimus. Arviossa tulisi huomioida myös teleyrityksen vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevat tekijät, kuten henkilöstöresurssit, alihankinta, sopimukselliset ja luvitukselliset edellytykset sekä pääsy toisen omaisuuteen ja kansainväliset säädökset ja toimijat. Tämä tukisi käytännön mahdollisuuksia toteuttaa asetettavia velvoitteita.

133 § Teleyrityksen velvollisuus tuottaa viestintäpalveluita ja rakentaa verkkoja

Pykälän mukaiset valtuudet tulisi määritellä viimesijaisiksi suhteessa kevyempiin toimiin. Lisäksi tulisi selventää, ettei käyttöoikeuden luovutusta koskevia velvoitteita aseteta silloin, kun tavoite voidaan saavuttaa yhteenliittämisen tai muun vähemmän haitallisen järjestelyn avulla.

134 § Teleyrityksen velvollisuus asettaa tietyt palvelun käyttäjät etusijalle

Pykälän osalta tulisi täsmentää, että viranomaisten omien turvallisuusverkkojen, ensisijaisuutta tarkastellaan ennen kaupallisiin verkkoihin kohdistuvia etusijapäätöksiä. Samalla tulisi varmistaa, että Traficomien päätöksistä käy selkeästi ilmi etusijavelvoitteen kohde ja laajuus.

135 § Teleyrityksen velvollisuus järjestää yhteytensä tietyllä tavoin

Pykälän soveltamista tulisi tukea täsmennys siitä, että velvoitteiden tulee olla toteuttamiskelpoisia ja huomioida myös sopimus- ja yhteistyöeunaehdot, erityisesti kansainvälisissä tilanteissa. Toteutustavan ennakkollinen määrittely yhteistyössä toimialan yritysten kanssa ja harjoittelu normaalioloissa parantavat valmiutta ja vähentävät epäselvyyksiä. Koska kansallinen roaming ei ole vielä käytännössä toteutettu, sen osalta tulisi jatkaa valmistelua yhtistyössä toimialan kanssa ja selkeyttää vaatimuksia.

136 § Radiotaajuuksia koskevat toimenpiteet

Radiotaajuuksiin kohdistuvien toimien osalta tulisi korostaa niiden viimesijaisuutta sekä arvioida vaikutuksia kokonaisuutena.

Viranomaistoiminnan turvaaminen ja toimenpiteen tilapäisyys eivät ole riittävä peruste estää tai rajoittaa poikkeusoloissa muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuutta, kun nämä ovat riippuvaisia mobiiliverkoista ja ihmisten viestinnästä, joka perustuu keskeisesti mobiiliverkkoihin. Lisäksi tulee huomioida, että viranomaisille on allokoitu omia laajoja taajuusalueita, joita niiden tulee käyttää ensisijaisesti omaan viestintäänsä. Perusteluissa mainittu viranomaisviestinnän häiriöttömyyden turvaaminen ei ensisijaisesti ratkea kaupallisten taajuuksien rajoituksilla.

57 § Ajoneuvojen, alusten ja ilma-alusten luovutusvelvollisuus

Säännöksen soveltamisen ei tule vaaranna yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömiä viestintäpalveluita. Teleyrityksille ja muille kriittisen verkkoinfrastruktuurin toimijoille ajoneuvot ja muu kalusto ovat välttämättömiä verkkojen ylläpitoon ja korjaamiseen. Jos viranomainen käyttää luovutusvelvollisuutta laajasti, 133 §:n mukaisten rakentamis- ja korjausvelvoitteiden toteuttaminen voi käydä mahdottomaksi.

Säännöksen laaja oikeuttamisperuste ("sotilaallisen puolustusvalmiuden kohottamiseksi tai ylläpitämiseksi") ei sisällä tarkempia soveltamiskriteereitä, kuten välttämättömyys- tai oikeasuhtaisuusarviointia, toisin kuin useissa muissa pykälissä (mm. 41, 43, 63–65 § ja 133–135 §).

Omaisuuksensuojan ja sääntelyn tasapuolisuuden varmistamiseksi myös 57 §:ään tulisi sisällyttää tarkemmat soveltamisedellytykset sekä arvioida toimenpiteiden vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin ja yhteiskunnan toimivuuteen.

59 § Palvelujen suorittamisvelvollisuus ja 60 § Ohjelmiston tai tietojärjestelmän käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus

59 ja 60 §:ää sovellettaessa tulee huomioida yhteiskunnan toimintojen keskinäisriippuvuus. Säännösten soveltaminen ei saa estää viestintäpalveluiden ylläpitämistä, jotka ovat edellytys myös puolustus- ja viranomaistoiminnalle.

Lisäksi on arvioitava säännösten suhde teleyrityksen velvollisuuteen asettaa tietyt palvelun käyttäjät etusijalle (134 §). Telia kiinnittää huomiota myös näiden pykälien laajaan oikeuttamisperusteeseen samoilla perusteilla kuin 57 §:n yhteydessä ja pitää tarpeellisena täsmentää soveltamiskriteereitä.

141 § Rakentamisen aloitus- ja jatkamislupa ja 142 § Rakennustuotteiden ostolupa

Viestintäverkot- ja palvelut ovat yhteiskunnan toimivuuden kannalta yhtä kriittisiä kuin energiahuoltoja välttämättömiä myös energiahuollon ja muiden kriittisten toimintojen ylläpidolle. Tästä huolimatta 141 ja 142 §:ssä viestintäverkot eivät ole samassa asemassa kuin energiahuolto aloitus- ja jatkolupia ja ostolupia koskevien poikkeusten osalta.

Telia pitää välttämättömänä, että 141 ja 142 §:ssä viestintäyhteyksiä säännellään yhdenmukaisesti energiahuollon kanssa.

Velvoitteiden lakkaaminen ja poikkeusolojen jälkeinen aika

Mietinnöstä käy selvästi ilmi, miten Traficomien päätökset ja liikenne- ja viestintäministeriön määräykset lakkaavat, jos ne käyvät tarpeettomiksi ennen soveltamisasetuksen määräajan päättymistä.

Lisäksi valmiuslaissa ei säädetä poikkeusolojen jälkeisestä ajasta. Telia pitää tarpeellisena selventää, miten poikkeusoloissa käyttöön otetut verkot, palvelut, järjestelmät, ohjelmistot ja laitteet palautetaan yrityksille sekä miten toipumisvaihe huomioidaan. Normaaliolojen laatuvaatimuksia ei voida soveltaa täysimääräisesti välittömästi poikkeusolojen päätyttyä.

Telia Finland Oyj

Mika Enäjärvi

Lakiasiat

